

УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДСЬКЕ СЛОВО

UKRAINIAN COMMUNITY WORD

НЕЗАЛЕЖНИЙ ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ СУВЕРЕННО-СОБОРНИЦЬКОЇ, ТРУДОВО-ДЕМОКРАТИЧНОЇ
І РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ ДУМКИ.

ВИХОДИТЬ МІСЯЧНО

Видає: Українська Громада імені Микити Шаповала в ЗДА. Редагує: С. Зеркаль

Передрук статтів або їх частин дозволяється, але тільки з зазначенням джерела.

Статті підписані власним прізвищем автора, не завжди висловлюють погляди чи становище редакції і за них відповідають самі автори.

За надіслані до вміщення в журналі статтів, поезії, наукові праці то-що редакція не виплачує авторам ніяких гонорарів і не вступає з приводу цього в ніяке листування.

Редакція застерігає собі право скорочувати надіслані матеріали і правити мову. Редакція не вступає в ніяке листування з авторами з приводу цього. Незамовлені і не використані матеріали звертаються лише тоді, коли автор матеріалів визначно це собі застеріг і коли долучив заадресовану до себе коверту з відповідною поштовою оплатою.

Передплата виносить: річно 3.50 дол., піврічно 1.80 дол. Поодинокі число 30 цент.

Всі листування і пересилання грошових внесків просимо засилати тільки на подану адресу.

P. O. BOX 103, BROOKLYN 25, N. Y., U. S. A.

Рік IV.

Новий Йорк, Листопад 1956.

Чис. II/47/

З М І С Т.

1. Документи Слави: І. II.	Стор. 243.
2. Документи Зради: І. II.	" 245.
3. М.Шаповал: Мандрівне. Продовження.	" 247.
4. С.Зеркаль: Минулість і майбутність України. Продовження.	" 253.
5. С.Черкасенько: У день Чорного листопада. В.Челак: Листопад 1918-1956....	" 259.
6. С.Пронівський: Потреба Українських: бібліотеки, музею, архіву, читальні	" 260.
7. Український Олімпійський Комітет.....	" 261.
8. Свято Івана Франка в Осно, Франція.	" 262.
9. Нові видання. 'Ікроміди.....	" 263.
10. Як це назвати? Московське кріпацтво. Московські шпигуни і агітатори в Афганістані. Будуть пакитник на могилі генерала Миколи Шаповала.....	" 264.

ДОКУМЕНТИ СЛАВИ . I.

Зі жовтня, вночі на 1 листопада 1918 року, у Львові - столичному місті Наддністрянської України, Західної території Соборної України /Галичини/, організовано революційний чин Українськими Стрільцями під командою полковника Дмитра Вітовського /члена Української Радикальної Партії Галичини/.

Революційні події розвивалися успішно, військо віддано і патріотично боронило проголошеної державності Західної Української Народньої Республіки.

Деякі автори революційні ці події називають глумливо "Листопадним Зривом", а І.Кедрин в У.З.Е. по своїй "делікатності" вважає проголошення З.У.Н.Р., що воно сталося "на праві самовизначення народів". Такі означення зкреслюють героїзм УСС і тих жертв, що своєю кров'ю і життям віддали тоді за волю для свого народу.

Пора знати і пам'ятати, що право і правда без сили і зброї є отруйно мертвяцькі розмови що приводять до зневіри і програних змагань.

Отже: не "зрив" і не "право", а тільки кров'ю та жертвою життями здобувається воля і сувереність народів та їх держав.

1 листопада 1918 р., ранком українське населення Львова радісно повітало на Львівській ратуші національний український прапор, а на мурах львівських відозву Української Національної Ради, в якій говорилося:

У К Р А Ї Н С Ь К И Й Н А Р О Д Е !

Голосимо Тобі вість про Твоє визволення з віковичної неволі. Віднині Ти господар своєї землі, вільний горожанин Української Держави.

Для 19 жовтня Твоєю волею утворився на українських землях буваної Австро-Угорської монархії Українська Держава й її найвища власть Українська Національна Рада.

З нинішнім днем Українська Національна Рада обняла владу у столичному місті Львові і на цілій території Української Держави.

Український Народе! Доля Української Держави в Твоїх руках . Ти станеш, як непобідимий мур при Українській Національній Раді й відіпреш всі ворожі замаху на Українську Державу.

Поки будуть установлені органи державної влади в законнім порядку, українські організації по містах, повітах і селах мають обняти всі державні, краєві й громадські уряди і в імені Української Національної Ради виконувати владу.

Де цього ще не зроблено, дотеперішні неприхильні Українській Державі уряди мають бути усунені.

Всі жовніри української народності підлягають віднині виключно Українській Національній Раді і приказам установлених нею військових властей Української Держави. Всі вони мають стати на оборону Української Держави.

Все здібне до зброї українське населення має утворити боєві відділи, які або ввійдуть у склад української армії, або на місцях оберігатимуть спокій і порядок, особливо мають бути оберігані залізниця, пошта і телеграф.

Всім горожанам Української Держави без різниці народності і віроісповідання запоручається горожанську національну й віроісповідну рівноправність.

Національні меншости Української Держави - поляки, євреї і німці - мають вислати своїх відпоручників до Української Національної Ради.

Ах до видання законів Української Держави обов'язують дотеперішні закони, наскільки вони не стоять в протязі до основ Української Держави.

Як тільки буде забезпечено існування Української Держави, Українська Національна Рада скличе на основі загального, рівного, безпосереднього і тайного виборчого права Установчі Збори, які рішать про дальшу будучність Української Держави.

Склад утвореного Українською Національною Радою кабінету і його програму оголоситься.

Український Народе! Всі свої сили, все посвяти, щоб укріпити Українську Державу!

II.

14 листопада 1918 року "гетьман" ген. П.Скоропадський проголосив федерацію з Московськими генералами, щоб відбудувати Російську монархістичну імперію, якою вона була перед революцією в 1917 році.

У відповідь на таку зраду організатори Всеукраїнського національного повстання, українські патріоти і державники В.К.Винниченко і М.Ю.Шаловал організували Директорію, яка формально проголосила повстання проти режиму узурпатора ген.Скоропадського.

15 листопада 1918 р. на майдані столиці Києва з'явилися відозви Директорії такого змісту:

"ГРОМАДЯНЕ!

Генерал російської служби П.Скоропадський, порозумівшись в квітні 1918 р. з німецькими генералами, штиками німецьких - тоді ще не вільних підлеглих їм солдатів, - назвавшись гетьманом, захопив владу на Україні і окасував Українську Народню Республіку.

З того менту зачалось знищення всіх народніх прав та нечувані знущання над демократією України жандармів і поліцаїв старого царського ладу. Клясова поміста поміщиків та буржуазії дійшли до такої міри, якої не знав і царський режим.

І що більше панування генерала-гетьмана посувало Україну до єдиної неділяної Росії, то лютіше, отвертіше і цинічніше ставало похирання прав народу й глузування пануючих кляс над усіма здобутками революції, як політично-соціальними, так і національними.

Останнім зрадницьким актом Генерала-гетьмана П.Скоропадського про скасування самостійности Української Держави український народ віддається остаточно на поталу поміщичко-бюрократичній реакції і на цілковите поневолення. Сформований новий уряд із представників реакційних кляс, які мають творити єдину неділяну Росію, виразно говорить про те, що чекає український народ, коли він не встане рішуче і до останнього чоловіка в оборону свого життя.

Український Національний Союз, яке найближче представництво організованої української демократії, вживав до останнього дня всіх заходів, щоб мирно, без пролиття крові і дезорганізації громадського життя, захистити і одстояти права народу. Але всі мирні заходи української демократії весь час зустрічали лютий опір з боку поміщиків, бюрократії та буржуазії.

Отже настав час залишити мирні заходи.

Од імені організованої демократії, від усього активного народнього громадянства, яке обрало нас, ми, Директорія Української Народньої Республіки, сим оповіщаємо:

Генерал Павло Скоропадський є насильник і узурпатор народньої влади. Все правительство його, як протинародне, протинаціональне, оповіщаємо недійсним.

Пропонуємо генералу П.Скоропадському і його міністрам залишити обичном і насильством захоплені ними урядові посади.

В імя спокою, порядку в Республіці пропонуємо зробити це негайно, без пролиття крові.

Офіцерськими руськими організаціями пропонуємо мирно скласти зброю і піти за межі України, куди хто скоче. В противному разі місце висилки їх буде призначено Урядом Української Народньої Республіки.

Застерігаємо генерала Скоропадського, його міністрів, руських офіцерів і всіх, хто з ними, що всякі насильства, утиски, образи і пошкодження українців, а також демократичним особам і організаціям якої -будь національності, виключать помсту, вибуху якої ніхто не зможе спинити. В інтересах цих груп і осіб пропонуємо утриматись від агресивних заходів проти демократії.

Німецьке воєнство демократичної Германської Республіки оповіщаємо, що українська демократія більше не може терпіти насильства, злуцання і злочинного для всього краю панування монархічно-поміщичкої реакції і зі зброєю в руках буде

обстоювати права поневоленого народу. Ми віримо, що салдати германського визволеного народу поставляться до боротьби пригнобленого українського народу відповідно до своєї гідности.

Всім громадянам заявляю:

Хто стоїть за утиск та експлуатацію селянства та робітництва, хто хоче панування жандармів і охренок; хто може спокійно дивитись на розстріл мирних студентів озвірілими руськими офіцерами, - той нехай виступає разом з гетьманом і його урядом за єдину неділиму гетьмансько-монархічну Росію проти волі демократії Української Народньої Республіки.

Всі останні чесні громадяне, як Українці, так і не-Українці, повинні разом з нами стати збройною дружною силою проти злочинців і ворогів народу, і тоді всі соціальні й політичні здобутки революційної демократії будуть повернені. А Українські Установчі Збори твердо і непохитно закріплять їх на вільній Українській Землі.

Разом з тим Директорія Української Народньої Республіки закликає всіх борців стежити за порядком і рішучо та безпощадно припиняти грабіжи.

Українські народньо-республіканські війська підходять до Києва. Для ворогів народу вони несуть заслужену ними кару, для демократії всіх націй України - визволення. До зброї, громадяне, і до спорядку!

Голова Директорії Української Народньої Республіки В. В и н и ч е н к о.

Члени Директорії: С.Петлюра, Ф.Швець, П.Андрієвський. У Києві, 15 листопаду 1918."

ДОКУМЕНТИ ЗРАДИ. I.

"Перемирря між Німеччиною і Державами Згоди заключено. Найкривавіша війна скінчилась, і перед народами всього світу стоїть складне завдання утворити основи нового життя.

Серед решти частин многострадалної Росії на долю України випала порівнюючи більша щаслива доля. Україна перша завела у себе основи порядку й законности. При дружній допомозі Осередніх Держав вона заховала спокій аж до кінця дня. Ставлячись з великим співчуттям до всіх терпінь, які переживала рідна їй Великоросія, Україна всіма силами стадалась допомогти своїм братам, оказуючи їм велику гостинність і піддержуючи їх всіма можливими засобами в боротьбі за відновлення в Росії твердого державного порядку.

Нині перед нами нове державне завдання. Держави згоди здавна були приятелями колишньої великої і єдиної Російської Держави. Тепер, після пережитих Росією великих заворушень, умови її майбутнього існування повинні, безумовно, змінитись. На інших принципах, на принципах федеративних повинна бути відновлена давня могутність і сила Всеросійської Держави. В цій федерації Україні належить зайняти одно з перших місць, бо від неї пішов порядок і законність в краю і в її межах перший раз свobodно віджили всі пригноблені й гноблені большевиським деспотизмом громадяне бунтової Росії. Від неї ж вийшли дружба й єднання з славним Всеволодим Дюком і славними Кубанськими і Терськими Козацтвами. На цих принципах, які - я вірю - поділяють і всі союзники Росії, Держави Згоди, а також яким не можуть не співчувати всі без винятку інші народи не тільки Європи, але і всього світу, повинна бути збудована майбутня політика нашої України. Їй першій належить виступити в справі утворення Всеросійської федерації, якою кінечною метою буде відновлення Великої Росії.

В досягненню цієї мети лежить запука добробуту, як всієї Росії, так і забезпечення економічно-культурного розвитку цілого українського народу на

міцних підставах національно-державної самобутності. Глибоко переконаний, що інші шляхи були б загибіллям для самої України, я кличу всіх, кому дорога її майбутність, тісно зв'язана з будучиною і щастям всієї Росії, веднатися біля мене і стати грудьми на захист України і Росії. Я вірю, що в цій святій патріотичній справі ви, громадяне і козаки, а також і решта людности, дасте сердечну і могутню підтримку.

Новосформованому нами кабінетові я доручаю найближче виконання цього великого історичного завдання.

Павло Скоропадський". 14 листопада 1918 року.

II.

Протокол договору між Українською Галицькою Армією і Московською Добровольчою Армією ген. А. Денікіна. Сам "протокол" був виготовлений в російській і українській мові і звучав в українським тексті так:

"Протокол перегляду, заключеного між представниками Добр.Армії з одного і представниками Галицької Армії з другого боку.

Предсідник комісії: полк.ген.шт. Дубяго; члени: полковники ген.шт. Коновалов і Саборський. Представники Начальної Команди Галицької Армії: Отаман ген.шт. Альфонс Ерле, отаман Омелян Лисняк і сот. Осип Левицький.

При провірці повноважень стверджується

1. Повноважень представників Добровольчої Армії встановлено на основі особистого приказу команданта Військ Новоросійської Області ген. лейт. Шімлінга;

2. Повноважень представників Галицької Армії видано Начальним Вождем Галицької Армії ген.чет. Тарнавським з дня 5 н.ст. листопада 1919, ч.6897.

Постановляється:

1. Галицька Армія переходить у повнім своїм складі з етатними установами, складами і залізничними майном на сторону російської Добровольчої Армії і віддається в повне розпорядження головному команданту збройних сил Півдня, через команданта Військ Новоросійської Області.

2. Галицька Армія під час перебування під згаданою командою не буде вжити до боротьби проти находячоїся на фронті армії от. Петлери; до хвили одержання дальшого завдання відводиться їй в запілля.

3. Галицьке Правительство застановлює тимчасово, зогляду на недостачу території, свою діяльність і переходить під опіку російської Добровольчої Команди. До часу означення місця його осідку переселиться Галицьке Правительство в Одесу, куди негайно виїде.

4. При вищій штабі галицьких військ будуть приділені представники рос. Добр.Команди в цілі вирішення на місці всіх біжучих питань оперативного, адміністративного та господарського характеру.

5. Цей протокол входить в життя з дні його підписання- від цього дня Галицька Армія виконує всі розпорядки Добр.Команди.

6. Галицька Армія починає 25 жовтня ст.ст. /7 листопада н.ст./ зосереджуватися в районі Погребище - Липовець.

7. Питання підняті галицькими представниками, доторкаючи внутрішнього життя Галицької Армії і права зносин Галицького Правительства з закордонними державами, остаються невирішеними, до часу одержання вяснень від ген.Денікіна. В тій цілі галицька делегація, віділивши одного представника для вручення цього протоколу Начальній Команді Гал.Армії, висилає двох других представників в Одесу до штабу військ Новорос. Області.

8. Для улегшення взаїмних зносин обов'язуються обі сторони вже зараз перевести спільну телеграфічну зв'язь по Мързе, причім..... Далі на стор.259.

М. Шаповал.

МАНДРИВНЕ.

Проложені.

26 квітня. Говорив багато з д-ром Хорватом. Він розповідав мені про стан річей у їх. Все те саме: "чисті комуністи пруть за Москвою, критичні - обороняють право їх розпоряджатися самими собою.

28 квітня говорив в-друте з д-ром Гіркою. Обіцяв позитивно посприяти справу.

29 квітня приїхав В.Винниченко. Говоримо увесь час про те, що треба робити?

30 квітня говорили з Володимиром Кириловичем /В.Винниченко.С.З./ про загальну ситуацію. Як далі...

Одержав копію листа від ЦК від 20.III.1921, Пишуть /Любимовський, Степаненко, і Черкаський/ сумні річі. Жизанівський, Петренко, Часник, Березняк, Голубович сидять в тюрмі під крилами "чека". Холод, голод, жах. Березняк умер 21 січня 1921 р. Просять підняти питання перед Європейськими комуністичними партіями, щоб вони вплинули на Р.К.П. в напрямі ліквідації ганебної справи. Відні наші люди! Вони не знають, що "вплинути" на Р.К.П. може тільки гарматний бій.

З тутешніх новин наших - черговий скандал з Кондрашенком.

1 травня 1921 р.

В.Винниченко розповідав про свої переживання і думи. Боротьба між мистецтвом і обов'язками перед масами. Обговорювали програму і трохи техніку /фінансовий бік то-що/. Завтра продовжимо про тактику боротьби.

Н.Григорієв уже в дорозі. Мишак приїде згодом.

Безгрошев'я, безпритульність, серце болить /буквально/, повний розстрій нервів.

Як тяжко нам двигати українську справу.

Де кошти? Говорили про "Українфільм".

Володимир Кирилович написав нову п'єсу "ЗАКОН". Мріє про організацію "Українського Художнього Театру", про якийсь театр, що писатиме три роки.

6.V. В.Винниченко поїхав до Відня.

9.V. Говорив з я з Благошем про Віженецький Комітет.

10.V. Приїхав Н.Григорієв.

11.V. Вернувся з Відня Винниченко.

12.V. Спільна розмова з В.К. в кафе Чорногор і в саду Кіньового.

12.V. Знов розмовляв з Гіркою.

12 - 13.V. засідання групи УПСР, на останньому був Винниченко і виголосив за єдину українську соціалістичну партію.

13.V. Розмова з Е.Бенешом.

13.V. Були з Винниченко у д-ра Харвата.

14.V. Винниченко від'їхав до дому /Карльобад і далі на Берлін/.

14.V. Сконотруувався наш Закордонний Комітет /УПСР на еміграції.С.З./. Принято резолюцію протесту проти Ризького договору, лист до ЦК УПСР в Україні, вироблено Статут. На днях зроблю повідомлення до чеської лівиці, тепер комуністи, про жалкий стан на Україні.

28 травня 1921 р.

19.V. одержав першу открытку від Балаша з Тарнова. Приїхав Штефан з Франценсба- /д/

21.V. приїхав Чечель. Після обіду аж до II год. веч. говорили... різними мовами.

22.V. Те - саме.

23.V. Збори групи. Виходка Чечеля. Розходження. Чужі люди.

24.V. Друга открытка від Балаша.

26.V. Буляли в Стромовці з Григорієвим.

27.V. Третя открытка від Балаша. Тепер ясно все. Він приїхав в справах "персо -

нальних". Йому наказано їхати попереду до Грушевського, щоб я часом не опікуєся його!

28.V. На Україні те саме: жах московської окупації. Опівробітництво з москалями виключене. Наші не визнають правомочності навіть "З'їзду Рад". Мою позицію вважають правильною, але Балаш не поділяє методів /не знаючи, які вони!/. Видно з Відня писано доносо, але замовчано за що я проти їх прогрішив. Земельний закон мій дуже популярний в селянстві. Оутпроти його змін в діючості ніяких. Повстання є і будуть, аж поки не буде українська влада, звичайно не буржуазна, каже Балаш. Стоять за консолідацію українських радянських оил. Словом, наша позиція, але при тім хочуть повної єдності. Настроєні проти Винниченка. Большевиків вважають за контр-революці.

19 червня 1921.

Зощит 4-й.

Сьогодні мав приїхати Балаш, та й нема. Проходять дарма дні.

15.VI. подали на реєстрацію Статут "Українського Промадського Комітету". З усього видно, що працю можна налагодити. Гроші здається можна добути позикою і від добродійних установ. Дуже добре влаштувалися москалі: здобули позику в Лєгіобанку один мільон корон чеських. Крутяться московські совітчики.

11.VI. в суботу, зустрівся з Лєвицьким в міністерстві. Балакали: брехун. Книжки передав Роздольському, який у його вже на послугах.

Позавчора виявилось, що Штефан живе тут і складає звіти про економічне життя чехів для совітчиків. Який гидкий зрадницький вчинок! Зникався з Лєвицьким.

Шраг і Чечель ведуть у Відні паскудну агітацію проти мене. Ніколи я не думав, що ці люди дійдуть до такої підлоти. І все з метою пошкодити утворенню Соціалістичного Союзу. Лист Антоновича до Винниченка і Балагана про мене, блискучі документи "праці" Грушевського і К-о.

21 червня.

Вчора телеграма від Чечеля, що приїде олюди 22.VI. Хочє побачитися з Балашем і Григорієвим. На Грицяя приолано 4 примірники третьої часті Християнської праці.

Сьогодні мали розмову з "Земгором" - Врушвіт, Кобяков, Ковтун - два инородці, один москаль. Хитруни - накручують на "єдність". Краковецький на мене розгнівався за те, що я сказав, щоб він не приходив до мене доки я не приїду до його.

23 червня.

Вчора Чечель проїхав на Москву. Бачився з т.Григорієвим і говорив, що стоять на тім же становищі, не вважаючи на суд на ЦК УПСР. Розпитував про Закордонний Комітет УПСР, про Револуційний Союз і т.д.

Вчора читали в тутешній "Правді" замітку про українську нейтральну кооперацію. Замітка "разоблачає" діяльність кооперації як контр-рев. і напружену проти "укр. селян і робітників". По всьому видно, що замітку написав Штефан, що в тій кооперації служив до грудня 1920 р. Нарікає, що кооперація закуповувала зброю для Петлори, а мовчить про те, що покупки робив він, Штефан, а членом закупочної комісії був Чечель! Замітка зробила гидке вражіння не тільки на нас, а і на інших. До чого дійшло підхалпство людини, яка не здала авансу в 20.000 нім. марок томух Сербиненкові!

3 липня 1921. Неділя.

Сижу дома. Серце болить /буквально/. Завтра має приїхати Мицк.

27 червня в-ночі несподівано з'явився Балаш. І липня група прийняла постанову

про розрив стосунків з Закордонною Делегацією УПСР. Причина - розходження в багатьох важких пунктах ідеології і тактики. Привід - лист Закорд. Делегації від 10 червня про Закордонний Комітет УПСР в Празі. Штефан цілком перейшов на службу до большевиків.

Краковецький під'їждить з вивідуванням нашої тактики. Все-таки хитрий шпion. Російські есери заявляють про бажання спільної наради з нами про політичні справи /Керенський, Зензінов, Брушвіт, Роговський/. Нема про що з ними говорити!

Статут Українського Громадського Комітету отвержено. Нині діяльність офіційно діяльність. Коли здобуде Комітет кошти, то можна буде працювати доцільно і корисно. Позичку є надія здобути.

На Україні тяжко. Балаш розповідає жак. Опріч о.Філарета умер і Борис /батько і брат дружини Микити Кириловича.С.З./ . Артема /брат Микити Кириловича.С.З./ розстріляно під Уманем за повстання проти большевиків. Василь Скрипник умер з сухот. Людмила Скрипникова родила дитину /дружина Василя Скрип.С.З./ . Незвичайно енергійно працює Раля Попубієнкіна /на яку торік була клевета, що зіїмлась... з Махном/. Відна дівчина! Я завжди думав, що вона хоче подвигу. Це видно, як була у мене в лекційному бюро.

Україністство розклаталося остаточно. Фракційці, групи, одиначі - озлоблені, несамопиті, клеветницькі, інтригантські, ніхто нікому ні в чому не вірить... Україна автоматично одержить ту долю, яку дадуть їй сусіди, Росія. Як буде там - те буде на Україні. Навіть федерації не буде - я в цьому переконаний. "Щоля революції, дай Боже, щоб ми хоч мали свою школу" - цей афоризм Винниченка ще не втратив ґрунту.

5 липня 1921.

Нічого нового. Чехи обіцяють завтра щось вияснити з позичкою. Був у "Земській Справі". Статут наш вже ствержений прийшов /Українського Громадського Комітету.С.З./ . Бюрократична тяганина величезна! Можна б завтра збори зробити, та нема ще Мицка. Все затягається страшенно. Всі сидять без грошей. Нькифор Яковлевич і Балаш вчора не ходили обідати. Я одвіз їм 400 кор., розмінявши передостатні свої "запаси". Страшно тяжко на еміграції бідувати. Розповідав мені сьогодні кооператор Федченко, що Штефан замотав 150.000 нім. марок. "Хорош гусь", як кажуть москалі. Соц.демократи українські видали у Львові чис. І "Соціалістична Думка": стоять за демократію і спілку з буржуазією для будування української держави. Проти соціалістичного блоку.

8 липня.

6.VII.1921 в разці приїхав Мицок. З Німецького Яблінного приїхав Е.Малик, привіз листа від Коберського. В таборі сум: прийшов приказ, що адміністрація переходить в руки чехів, що гажу одобрять, а натомість офіцерам призначають по 5 корон в день, козакам по 50 галерів, /опріч 6 корон на харчі на кожного/. Переводять в табір Юзефов.

Вчора, 7 липня 1921 р. відбулись загальні збори Українського Громадського Комітету в ЧСР. Вибрано Управу - Мицок, Григоріїв і я. Мені доручено головування. План праці і тп. Помешкання є змога здобути від Славінського 3 кімнати.

Сьогодні одержав позичку 10.000 чк.

12 липня.

Сьогодні я їздив до Гірон, але не міг його побачити, бо там був Мостовенко. В неділю були гуртом в Стронопці.

Вчора приїхав Жуковський, щоб побачитися з Балашем. При побаченні були Григоріїв

і Милки. Балаш у вечері розповідав, що побачення тяглося 3 - 5 хвилин, бо Балаш спитав чи вони стоять на позиції порозуміння з комуністами? Той сказав - так. Тоді Балаш запитав: нам нема про що говорити.

На тім скінчилися розмови делегатів від ЦК і від Зак. Делегації. Балаш каже, що Жуківський робить гідке враження чекіста.

14 липня.

Позавчора, вівторок в - вечері, мали розмову з російськими воєрами. Розійшлися, нема що говорити, їх "тактична одностійність України", нас не задовольняє. Хитрують!

16 липня.

Позавчора /14.VII./ подати урядові меморандум про становище української еміграції і завдання Укр.Пром.Комітету. Схвально допомогу для студентів, роботи і т.п. Відношення позитивне цілком. Комітет визнано офіційно, як орган біженців.

Сьогодні ми вже перший раз засідали в новому помещенні Управи. Нічогенько собі.

Пан Славинський радить для "безпартійности", щоб взяли в кандидати когось з інших людей. О, дивна діпламатія. Сьогодні були на острові Жофін, гуляли.

В "Волі Росії" надруковано про підготовку замахів на Керенського і Мілюкова.

18 липня.

Лист од Винниченка. Пише, що одержав од свого ЦК /УКП.С.З./ листа, щоб заявив протест за те, що їх партія не приймають до III Інтернаціоналу. Значить їх ЦК вважає їх за належних до партії.

Появилася відозва Горького, Анатолія Франса, а патріарха Тихона до єпископа кантерберійського про організацію допомоги голодній Росії. "Совітчики" демонстративно скупчують війська на західнім кордоні, перед Збручем і Дністром. Всі думають, що большевики готовлять напад на Польщу або Румунію.

22 липня.

Вчора наспіла з Відня нова ідіотщина. Жуківський подав заяву Закорд. Делегації, що його шантажували Харусь, Веретка і Савченко, вимагали грошей і т.п. Хочуть, щоб ми зробили олідовство. Яке нахабство і хитрість мерзавця! Хоче звалити все на їх, щоб самому вилізти на суше. Їхав од їх признання III інтернац., совітського уряду на Україні і лінії Закорд.Делегації, пропонував гроші, а тепер називає їх шантажистами.

За цей тиждень:розгорівся скандал Харусь - Жуківський. Штефан вже одужить в місії Левицького: має окрему кімнату.

Вчора був у лікаря. Находить, що я маю дуже зіпсовані нерви та й годі. Рекомендує виїхати на курорт. Розстройства функціональні, а ніяких органічних хвороб нема. "Тютюнове серце" у мене, каже професор. Кажу, що кину курити. "Не вдасться" каже. Не можна пити горілки і вина. Курити не більше 8 цигарок в день. Приймати якийсь "Біоклеїн".

Вчора у "Впереді" прочитав звістку, що Ірушевський, Шраг, Жуківський, Штефан їдуть працювати до большевиків. Чечель і Василь Назуренко поїхали вже. Зрадники! Сімулюють "есерівство".

5 серпня 1921.

За тиждень нічого видатного.

Вчора звернувся до мене якийсь рос. ес-ер Козловський /українець/ з дивовижними пропозиціями про козацтво. Сьогодні дав мені прочитати довірчий доклад Харламова /група Мілжкова/. Дивно: Харламов вважає, що після впаду большевиків буде період анархії, будуть самостійні республіки, області. Наскільки, що Козацький Союз /Дон, Кубань, Терек, Астрахань/ повинен бути самостійним. Вважає необхідним шукати контакту /ділового/ з українцями. Самостійність для цього часу признати треба, а потім збирання буде йти натуральним порядком. "Петлорівці" /союзники Польщі/ для їх неприйнятності. Хочуть шукати зв'язку з українцями в Парижі, Відні і інших містах. Тепер ясно, що Керенський, Авксентьев, Руднев мостять з лівими кадетами згоду. Цікаво, як про це вели переговори в Парижі названі особи. "Згода без коаліції", Керенський настоював, щоб їхній контакт не мав виразу на зовнішній коаліції з огляду на роботу партії е-р в Росії. Харламов - Мілжков проти всяких згод на право, а тільки на ліво /з есерами/. Українську справу називає Харламов "большим вопросом". Доклад Харламова в Константинополі членам Центрального Комітету "Союза Возрождения Козачества" 26.IV.1921. Цікавий документ!

Козловський приїхав з Югославії, розповідав про Плетнева, який є головним секретарем державної біженецької комісії. Плетнев ніби тепер націонал-демократ, веде боротьбу з Палеологом, Брангелем і т.п.

16 серпня.

7 серпня відбулись загальні Збори росіян для вибору комітету допомоги голодаючим в Росії. Там же не менш півмільйона наших в Самарщині, Саратовщині і т.п. Нас запрошено на збори. Праві скандалили.

8 серпня говорили з представниками козаків: Дзських - Шапкін і Терських - Васильєв. Вони самостворюючі-федералісти. Такий їх "Союз Возрождения Козачества"!

9 серпня. Цілий тиждень - епопея складання комітету голодаючих. Вчора були другі, скандальні, загальні збори. Праві вийшли. Вибрано демократичний комітет.

Мидок подав сьогодні заяву про вихід з Управи УІК. Завтра збори нашої комісії допомоги голодуючим: Мидок, Мартоса, Косири і я. В Громадському Комітеті дрібні прикритості.

До Праги приїхала місія Новаковського - Кудрі.

В неділю 14.VIII. опубліковано нашу постанову про Грушевського і К-о з "Воле Росії". Вражіння гостре. Сьогодні закінчив статтю "Де вихід?"

18 серпня.

Володимир Кирилович /Винниченко.С.З./ пише, що наша резолюція про Грушевського і К-о зробила на його дуже добре вражіння. Вони видають останнє число "Нова Доба", групу розпускають, Володимир Кирилович безпартійним революціонером-соціалістом /комуністом/, але не укапістом.

Був у міністерстві закордонних справ - про візи п.п. Григорієві та Мартосові, говорили про "інтернованих": УІКомітет може видавати свідоцтва тим, хто має постійну працю.

22 серпня.

Пише Антонович про акцію Вшиваного: одержав од німців великі гроші, може зібрати армію 200.000 душ! Об'єднав од правих е-р і е-д до стрільців включно, навіть німецьких колоністів. Словом чудова авантюра...

На засіданні Управи /УІК/ черговий скандал Кондрашенко-Мидок. Гидко!

Мартос поступає до нас орудувати кооперативними справами.

Балакає з Гуревичем. Розповідає про чехів, які одночасно грають з большевиками,

з правими і з демократами! На воіх опіраються.

Григорієв плаче не зовсім втішні річі: "ми опізналися". Якись отаманчики мають розпочати гарячдер на свою руку. Большевики тримаються.

24.VIII.

Вчора й сьогодні мало цікавого. В мініст. закорд. справ одержано вчора звістку, що ніби-то вбито Петлюру. Мабуть брехня. Балакав з чеським робочим комітетом допомоги голодуючим.

28.VIII.

Вчора були установчі збори українського комітету допомоги голодуючим. Сьогодні грузин Айоло робив доклад про Грузію. Видно, здорово ненавидить большевистів. На збори хтось закликав д-ра Піриятка, що недавно прибув з України.

30.VIII.

Вчора прикрі новини. Приходив якийсь Теофан Пилипович Мишак, отаман повстанців з Уманщини. Розповідав таке: він командував повстанцями, з ним же був Артем /брат М. Ю. С.З./. В селі Кисловці, торік в серпні/?/ місяці їх оточили большевики. Коня під Артемом підбито кулеметним огнем, він пішким побіг, на перелазі нагнали москалі і зарубали. Мишак розповідає, що майно і гроші Артемови переходяться у його батька в с. В-ці Уманського повіту /біля ст. Христинівки/. Так скінчилася для одного лицаря епопея боротьби за самостійну Україну.

Одержав листи від Галагана і Гольдельмана. Розповідають, що "Делегація" постановила: Закордонний Комітет /УПСР, в Празі. С.З./ розпустити, натомість вибрати другий, діла цього передати Стефанові /1/, пражську групу розпустити чи перереєструвати, мене віддати під партійний суд чи виключити з партії. Чечель вже їде за "товаришами".

В Громадському Комітеті також "опозиція". Кондрашенко не може заспокоїтися без кар'єри.

2 вересня 1921.

Одержано вчора "Відбитку" з чис. 9 "Боритесь - Поборите", в якій вишито на нас пошми. Мартос відіхав до Львова. Вчора і позавчора засідання Пражської групи з приводу брижовеччини Кондрашенка.

6 вересня.

Сьогодні був у міністерстві в справі вратування біженців і студентів. Обіцяли допомогу, але видно, що крутять.

Сьогодні визволивсь нарешті від головування в групі. Брижовеччина трансформувалась.

8.IX.

Був у Чеському Червоному Хресті прийнятий пані А.Масариковою. Обіцяла допомагати Комітетові.

Кондрашенко в групі розоряється: уявляє себе "начальством". Скандально веде себе.

Лист од Сениці. Рекомендує Вагнера сімпатично.

Завтра загальні збори Українського Громадського Комітету.

13.IX.

Сьогодні скінчилиось Загальні Збори У.Г.Комітету. Вибрано Комісію Студентських справ і в справі "Української Хати".

Далі буде.

С.Зеркаль.

МИНУЛИСТЬ І МАЙБУТНІСТЬ УКРАЇНИ.

Продовження.

15 лютого, вже у Вінниці, кабінет Чекивського одійшов од влади, а натомість прийшов до влади антантофільський кабінет уміркованих → проф.С.Остапенка.

Ір білих в Україну втірлялось більшовики, то біли росла орієнтація /в урядових колах.С.З./ на Антанту. Так що коли з Москви наша делегація приїхала, за 2-3 дні до нашої демесії, телеграму про те, що з г о д я д о с я г н у т о і д о г о в і р п і д п и с а н о, то цю телеграму військова влада затримала, до уряду було її недопущено, а дефь заховано в штабі головного отамана, щоб-то Петлюри. Після нашого виходу з уряду, за кілька день Винниченко покинув Директорію.

Лише пізніше ми довідались, що Москва пішла вже на уступки, але і в Москві був свій військовий неприязний штаб - у Харкові "уряд" Раковський-Пятакових, що не хотіли порозуміння з українською соціальною революцією і тому війна йшла далі, штовхаючи буржуазних демократів, навіть праві крила с-рів і с-д, в обійми Антанти.

Так в середині лютого розбився український політичний фронт і це стало початком кінця українського визвольного руху. Друга українська революція вступила в добу затяжної і трагічної кризи.

З усуненням революційного уряду і відходом Винниченка з Директорії, процес розпаду військ започаткований трохи раніш, збільшився нечувано, так що за короткий час під прапором УНР з 400.000 армії залишалось все менше і менше. /1/

Поставлений 13 лютого 1919 р. новий уряд УНР склався так:

Остапенко С. - Голова Ради Міністрів,

Шаповал Олександр - міністер військових справ /правий соціал. самостійник/-/2/,

Чекивський Г. - " внутрішніх справ,

Федак С., д-р, - без портфеля /націон. демократ з Галичини/, не урядовав,

Фещенко-Чопівський - міністер народного господарства/соц.федераліст/,

Архипенко Е. - " земельних справ /народн. республіканець/,

Мацієвич К. - " закордонних справ/соц. федераліст/,

Маркович Д. - керуючий мін. юстиції /соц. федераліст/,

Пилипчук П. - " мін. шляхів /народ. республіканець/,

Огієнко Іван, міністер освіти /соц. федераліст/,

Липа Ів. - міністер культів,

Корчак-Чепурківський О. - міністер народного здоров'я,

Блінський М. - міністер морських справ/самостійник соціаліст/,

Резуцький А. - " хидівських справ,

Назарук О., д-р, керуючий управл. преси і пропаганди/тоді ще радикал галицький/,

Симонів Д., державний контроль /самостійник соціаліст/,

Корчинський М. - державний секретар /соц.федераліст/,

Мартос Б. - керуючий тимчасово мініст. фінансів /соц.демократ/, а згодом

Кривавицький М.-/соц. федераліст/.

Склад уряду виразно-уміркований, пристосований до "орієнтації на Антанту" і буржуазію.

Трагічне отановище було соціалістичних партій, особливо УПС-Р: вона була носієм ідеї у к р а ї н с ь к о ї с о ц і а л ь н о ї р е в о л ю ц і ї, але з більшовиками змучена боротись, мусіла рятувати УНР, але не могла йти з Антантою".

/М.Шаповал: Велика революція і українська визвольна програма. Прага 1927. стор. 129, 130 аж ст. 136/.

/1/ Стан Української Армії: грудень 1918 р. 150.000, плюс поботанські відділи.

Січень 1919 р. - 40-50 тисяч бійців. Квітень 1919 р. 14-15 тисяч багнетів, 350-300 кулеметів, 100 гармат, з запліллям біля 30.000 людей. Ген.Олександр Удовиченко: Україна у війні за державність. Вінніпег 1954, стор.48, 49, 50, 61.

Січень місяць 1919 року став критичним місяцем в історії Соборної Української Народньої Республіки.

Ваше вже одмітили, що час від 29 квітня 1918 р. до 14 листопада 1918 р. був часом руїни Української Народньої Республіки. Замість того, щоб цей період часу використати для внутрішнього і зовнішнього скріплення Української державності, реакційні і контр-революційні елементи чужі і свої, за допомогою німецької мілітарної сили вчинили пуч і знищили УНР та національно-політичні і соціально-економічні надбання революції, відновивши старі царські порядки російської державності і знищено саму Українську державність, проголосивши федерацію з російськими реакційними чорносотенними прошарками для відбудови неподільності Росії. Випущатцем цього акту є ген. П.Скоропадський, поміщицькі, капіталістичні і міщанські прошарки на Україні.

Всенародня революційна акція в днях 14.XI.1918 - 14.XII.1918 р. проти П.Скоропадського мала повний успіх, яка закінчилася відновленням Української Народньої Республіки і встановленням влади трудової демократії.

Ця революція трудового народу України відбулася під гаслами національного і соціального визволення. Та й саму революцію організували справжні соціалісти і патріоти

Микита Шаповал та Володимир Вигиниченко з своїми вірними ідейними товаришами. На жаль верховну владу - Директорію організували невдало, до Директорії уведено опортуністично-ліберальні і міщанські елементи, по своїй соціальній природі анти-трудова ідеологічно, окрім одного В.Вигиниченка. Так само як й Директорія організувала виконавчу владу - Раду Міністрів.

Могутню національно-соціальну революцію трудового суспільства очолили представники ліберально міщанських прошарків з реакційними і міщанськими замірами. Директорія і уряд не подбали за додержання гасел і обіцянок даних ними ж самими під час повстання революційно- трудовим класам Українським. Пішли в своїй акції не для укріплення і розвитку УНР і задоволення трудово населення, але з шкідливими намірами:

- 1/ земельний закон, як основна гарантія забезпечення трудового об'єднання був саботований призначенням урядом комісарів,
- 2/ влада на місцях захоплена експонованими урядовими комісарами, а місцеві трудові органи влади або відстранені зовсім, або відставлені до бездіяльності,
- 3/ не шукалося шляхів до замирення, або хоч тимчасового стримування переговорам, з РСФСР, а навпаки вся військова акція направлена для загострювання відносин /звичайно фронт проти московської навали треба тримати і бити як належить/, в надії на "союзну" Антанту,
- 4/ орієнтуючись на Антанту, Польщу і Румунію, Директорія і уряд нечепно приглядалися до захоплення Одеси, Миколаєва, Херсона і інших міст антантських і московсько-реакційними добровольчими військами, не приймаючи не тільки протипації, але навіть не склали протесту, хоч би формального. Не більше, коли от Григоріїв зі своїми повстанцями хотів всіх їх скинути в море, то Директорія і уряд не дозволили,
- 5/ розгук військової отаманії над організацією і органами влади трудового населення України був необмежений і влада центральна до цього приглядалася з задоволенням. Розгон таких місцевих органів влади був на порядку денному,
- 6/ акція московсько- більшовицької пропаганди не побороювалася практичними соціально-економічними протипаціями: не наділювалося землею безземельних і малоземельних селян в межах земельного закону і
- 7/ прийняття Трудовим Конгресом резолюції УСДРП-офіційної, підтриманої ліберально-міщанськими і реакційними прошарками, схвалюючи всі попередні акції Директорії і уряду, - давала напрямку до дальшого провадження всього попереднього, заведенням нової форми влади в губерніях, повітах і волостях - призначенням експонованих міністерством внутрішніх справ комісарів, а існуючі місцеві трудові ради населення полишено або з "контрольними" функціями, або без жадних функцій, або й зовсім припинені.

Названі тут акції Директорії, уряду і Трудового Конгресу і багато не названих,

надзвичайно оприяли московсько-комуністичній брехливій і цинічній пропаганді поміж робітництвом, безземельним і малоземельним селянством, трудовою інтелігенцією і інтелігенцією взагалі. /Ці маси складали біля 80 % від всього населення/.

Пропагандистні гасла більшовиків, як: "Земля ваша", "Землю забирайте зараз", "Буржуазно-панська Директорія запродалася Антанті", "Директорія землі вам не дасть", "Організуйте владу селянських і робітничих рад", "Вся влада селянським і робітничим радам" і т.д. і т.д., зробили своє діло: некорисне для Директорії і уряду УНР і корисне для Москви, для завоювання нею України. Сталося так тільки тому, що Директорія і уряд не зуміли, а може не скотили, своїми практичними акціями переконати українські трудові класи і тим самим вибити з московсько-більшовицьких рук розкладову акцію в українським трудовім суспільстві та знищення бойової здатності Армії УНР.

Треба було зробити тільки одно і найголовніше: Земельний Закон, вироблений Микитом Юсмовичем Шаповалом і схвалений Радою Міністрів 8 січня 1918 р. переводити в практичне життя, треба було наділяти землею безземельних і малоземельних селян, поки що хоч у формі тимчасового користування. Треба було нагодувати голодних на землю і дати їм працю, тоді можна з ними і розмовляти і вести боротьбу з московсько-комуністичною окупацією. Треба в цих голодних викликати до себе довірря і вести за собою. Цього не сталося! Це той єдиний і реальний аргумент, на якому трималася Україна. Хто тим аргументом покористувався, той і мав Україну. Директорія і уряд УНР цим аргументом не покористувалися і втратили його безповоротно на Трудовім Конгресі 28 січня 1919 року. Директорія і уряд розпоряджали величезними народними резервами, яких вистачило б для України оборонися від всіх ворогів України: московсько-комуністичну навалу, затримати, антантські і московсько-чорносокетні зброди втопити в Чорному морі а Польща і Румунія не посміли б підняти свої загребущі руки на Українські землі. Сил було досить, не бракувало тоді ще й зброї. Але бракувало одного в тодішніх провідників: любові до трудових мас Українських, жалю за обшарами земельними: полями, луками, лісами, дворами, фабриками і заводами. І сталося: ні обшарів, ні дворів і дощів, ні фабрик і заводів - ні України!

Українська Соціаль-Демократична Партія - офіційна, що йшла спільно з Українською Партією Соціалістів-Револуціонерів - центральна точія, були домінуючи ми в організації керуючої сили революційної русійської сили: безземельного і малоземельного селянства і робітництва. Ці дві політичні партії вели за собою революційні маси аж до половини січня 1919 року. Тоді боротьба з московсько-комуністичними загарбниками пропалалися всім народом українським, під їх політичним керівництвом боротьба мала успіхи і силу.

На проведений жалю і ненаградищу шкоду та руїну, ця єдність не була тривалою, і в січні 1919 році сталося розбиття цієї єдності: УСДРП-офіційна пішла в право: а/ відкинула негайне і невідкладне соціально-економічне питання трудових селянських мас - земельну проблему, б/ покинула власні трудові сили і перерієнтувала ся на Антантські капіталістичні і реакційні сили, в/ відкинула можливості переговорів з РСФСР, щоб виграти на часі і посилити власні оборонні національні сили для дальшої боротьби з тією ж самою Москвою і г/ відкинувши теперішню революційно-соціалістичну владу трудових рад на місяцях та прийнявши нову систему влади -ліберально-міщансько-парламентарну, яка собою означала панування міщансько-капіталістичного прошарку, поставила проти себе всі революційні трудово-демократичні маси: безземельне і малоземельне селянство, робітництво і інтелігенцію.

В наслідок цього робітничі, безземельні, малоземельні і осередняцькі селянські маси організовані в Селянській Спільці і поза нею, коли всі попередження їх бажань соціальної і земельної проблеми були відкинені або з ігноровані верхньою владою України, зареагували в останній для них спосіб: масово покинули Армію УНР.

Одні з них пішли в повстання, боротися проти московських комуністичних грабіжників і Директорії, під керівництвом "боротьбіотів" і "незалежників", щоб вибороти собі

владу і переведення революційно соціальних проблем практично.

Другі - повірили московсько-комуністичним брехням і поповнили ворожі Україні ряди, пішли боротися проти Української Народної Республіки і грабити національно-державне майно України: ділили землю, грабили маєтки, фізично винищували справжніх господарів - трудових селян.

Треті - середняцькі селянські маси повернулися зі зброєю до своїх домів з примітивною "філософією": "мені з мужика ніхто не скине, а робити треба при кожному рахунку".

Четверті - багачські синки, маєтні промисловики і реакційні елементи, що тимчасово себе прикрили червоними розетками, залишилися в Армії УНР, прийнявши з різними думками події. Ухвалили на засіданнях Трудового Конгресу для них були прийнятні, прийняли УСДРП, УПСР, УПСР і УПСР-працівники.

Активні сили Армії УНР надзвичайно скоро змаліли, відпорність проти московсько-комуністичних навалників зменшилася і оборона УНР зазнала катастрофальних результатів.

Ген. Капустянський в своїй праці: "Похід українських армій на Київ-Одесу в 1919 році" так характеризує занепад Армії УНР і її неуспіхи:

а/"...Особисто головний Отаман С.Петлюра бажав прийти до згоди з Антантою, але сума зовнішніх і внутрішніх впливів завважали йому в досягненні цієї мети. Антанта не визнавала самостійності України, не бажання розв'язати земельне питання на користь безземельного і малоземельного селянства. С.З./."

б/"Внутрішній боротьба українських політичних партій. Одні прагнули до порозуміння з більшовиками /ліві партії/, другі за спілку з Антантою, треті - наймолодші й гарячі - воювати зо всіма, якщо до України ставляться вороже".

в/"Симпатії частини селянства та робітників до більшовиків/особливо в тих місцевостях України, де населення не мало змоги на власні очі побачити більшовицьку владу/". /О.Удовиченко, стор. 59/.

В.Винниченко в своїй книжці: Відродження Нації. Частина III, Київ-Відень 1920 р. стор. 244-245 подає таку оцінку:

"Директорія пробула в Києві півтора місяці. Півтора місяці військово-міністерство, штаби всіх корпусів, маючи всі засоби, апарати, необмежені кредити, треба думати, повинні були сформувати чудесну армію. Коли за місяць повстання, не маючи ні грошей, ні міністерства, ні складів, Директорія могла придбати армію в сто тисяч, то скільки ж повинно було бути через півтора місяці під владою Головного Отамана республіканського українського війська? Особливо, коли ще взяти на увагу, що за ці півтора місяці на формування армії було видано 300 мільйонів рублів.

За тиждень чи півтора до вигнання нашого з Києва, коли повстанці вже взяли Полтаву, коли самовпевненість Січових отаманів стала помітно падати, Директорія захотіла точно знати, скільки було нашого війська на всій Україні. І військовий міністер Греков дав точну й докладну відповідь: на всій Україні, на всіх фронтах, з усіма гарнізонами й резервами було 21.100 чоловік".

Перехід УСДРП-офіційної від трудової демократії до ліберально-літванської

і парламентарної демократії цілковито здеорієнтував революційно-соціалістичні керуючі сили і довів до повної руйни попереднього трудового революційного фронту.

Ісаак Мазепа, Панаос Феденко, Іван Романченко і інші, захопивши в свої руки керівництво в ЦК УСДРП, своєю диктаторською і антантофільською поведінкою відитовкнули від партії голову Директорії Володимира Винниченка та його уступлення з головування в Директорії.

С.Петлюра, щоб зберегти за собою владу члена Директорії і Головного Отамана, і щоб позбавитися диктатури ЦК УСДРП виступив з партії і собі. Цим він /Петлюра/ перед Антантою доказав, що він вже не соціаліст і готов погодитися з вказівками Антанти.

ІК УСДРП довіряли до такої кризи в своїй партії, Директорії і уряді нарешті відкинувши своїх партійців з правительства. Ця тактика змусила до виступлення з правительства й УПСР-центральної течії. Так влада опинилася в руках антантофільських ліберально-міщанських парламент. політиків організованих в Українській Соціально-Федеративній Партії, Укр. Партії Самостійників-Соціалістів, Укр. Народніх Республіканців і інших антисоціалістів, що замаскувалися в т.зв. "непартійних". Ці політики не мали в народніх масах ні авторитету, ні впливу, ні симпатії. Були це малочисельні групи інтелігентів без мас.

Звичайно, при такому стані фронт не було кому утримати і так дійшло до трагедії.

За цю трагедію відповідальність падає на ІК УСДРП-офіційної /Мазопа І., Феденко П., Романченко І./, УСФП, УПСР, УНРеспубл., що спричинили упадок Армії УНР і ДРУГУ РУЇНУ Української Народньої Республіки, відновлену в листопаді 1918 року, по Скоропадському. Було багато ще й інших причин меншого значення, що разом з головною причиною створили передумову руйни. С.Петлюра став знаряддям у цих партійних ліберально-міщанських політиків, за ціну влади головного отамана і гол. Директор. Для характеристики тодішніх внутрішніх відносин між державною владою УНР і населенням подаємо висновок одного активного учасника Трудового Конгресу і уряду УНР.

"Оружна боротьба українського робітництва й безземельного та малоземельного селянства проти Директорії."

Розриваючи з українськими революційно-соціалістичними партіями, Директорія тим самим відокремлювала їх на шлях збройної боротьби з собою. Довгий час однак партії уникали такої боротьби в ширших розмірах і тільки тоді, коли робітничо-селянські маси, обурені реакційною політикою директоріальських властей на місцях, почали стихійно повставати і коли більш-менш остаточно вияснилось, що дійти до порозуміння з Директорією неможливо, українські соціалісти - революціонери /боротьбисти/ і /незалежні/ соціалісти-демократи почали надавати організованих політичних форм стихійному незадоволенню мас. Ще під час гетьманщини Партією УСР /лівих - боротьбистів/ було утворено Головний Революційний Комітет в складі М. Шидняра, Г. Михайличенка, В. Еланського, О. Кузьмського, М. Литвиненка і В. Лашкевича. Комітет цей брав діяльну участь в організації повстання проти гетьманщини, хоч і вів свою роботу незалежно від Директорії. З часу, коли Директорія відмовила українським лівим с.-р. в легальному існуванні і взагалі повела ясну контрреволюційну роботу, Головний Революційний Комітет вступив в контакт з російськими більшовицькими і організував на всьому Лівобережжю повстання проти Директорії."

І.Мазопа так наświetлює цей момент організації українських сил:

"Але політика Директорії не об'єднала українських національних сил: вона викликала опозицію як з права, так і зліва. Вже на початку січня/1919 р. С.З./, через незадоволення політикою Директорії, збільшувалися одна з найбільших повстанських груп під командою отамана Григорієва на Херсонщині. От. Григорієв розійшовся з Директорією головним чином через те, що українська влада не дозволила негайно рушити на Одесу й вигнати відтіль французів і добровольців./ і за це І.Мазопа називає цю армію "збільшевичилася". Тондеційність і не об'єктивне трактування справи! С.З./. Слідом за цією групою Дніпровська дивізія, що була розташована в святошинні біля Києва, стає в опозицію до Директорії і під проводом отамана Зеленого самочинно вирушає до Трипілья, де оголошує совітські гасла". /І.Мазопа, том І, стор.75-75/.

Продовжуємо попередню характеристику:

"На правобережжю центром протидиректоріальського руху стала Київщина, і чи не ті самі місцевості, які перші відгукнулись на заклик Директорії повставати на боротьбу з гетьманською реакцією. Відбулися спроби повстань і на Волині - в Литомирії в Овручському повіті, де вони між іншим кінчилися..."

Коли стала виянюватися фізіономія Директорії по діяльності її агентів на

місцях, Селянський З'їзд Київського повіту в Трипільї, нагадав Директорії, що її будуть підтримувати доти, доки вона йтиме з революційним селянством та пролетаріатом. Незадоволення біднішого селянства і місцевого пролетаріату в цім повіті викликала діяльність комісарів Директорії Моргулієва /Губ.Коміс./ і Говоруня, що не були прихильниками радянської влади і, навіть, трудових рад, та вели свою роботу в напрямі реставрації так званих демократичних порядків: відновлення старих комісаріатів і органів земського і міського самоврядування. Помічалось незадоволення і в інших місцевостях. Діяльність військових властей - комендантів та отаманів - ще більше ніж цивільних властей, дратувала населення, викликаючи примару старих, ледве не гетьманських, реакційних порядків, образ повного свавільства. Робилося це якраз тоді, коли Директорія, здавалось, досягла вершин своєї слави і революційности, коли, здавалось, вона от-от стане рішучо на бік радянської, робітничо-селянської влади. Працючі маси швидко переконались, що та "революційність" Директорії, про яку писали деякі київські газети, коли й мала місце, то тільки на шпальтах газет, що вона була гарним словом без реального змісту - і що в дійсности - на місцях - йшло придушення революції й будування демократично-буржуазної державности, з усіма властивими їй політичними й соціально-економічними порядками, з відхищенням робітництва і селянства від безпосередньої активної участі в державнім будівництві.

Як деморалізуюче, негативно впливало ця фактично-реакційна політика директоріанської влади на революційне селянство, а разом з ним і на революційне республіканське директоріанське військо /робітничо-селянське, звичайно, а не на гетьманські-добровольчі отряди, що перейшли на бік Директорії/, показувало так зване "зоболшевичення" багатьох військових частин, а в числі їх і Дніпровської дивізії, одної з найбільш революційних і активних військових частин. Виведена через революційний характер за межі Києва, ця дивізія, придивившись до тих порядків, які заводились на місцях директоріанською цивільною і військовою владою, остаточно "зоболшевичились", покинули ряди директоріанського війська і зі зброєю в руках пішли до дому. Після цього незадоволення селянства Київщини директоріанською політикою почало набирати зовсім виразних, широчих і грізних форми. В селі Григорівці відбувся знов чималий селянський з'їзд, який постановив домогатись, аби Директорія передала владу на місцях радам і приступила до націоналізації великих підприємств і взагалі до повного знищення основ буржуазно-капіталістичного ладу й будови нових, робітничо-селянських форм суспільного життя. В кінці, зїзд цей /що відбувався, до речі, при співучасті козаків Дніпровської дивізії/ ухвалив довести до відома директорію, що в разі, коли вона не охаменеться і не стане за робітничо-селянську владу "о зброєний нарід силою зброї буде домогатись своїх прав". Тут же на цьому зїзді було обрано Революційний Комітет, Раду дивізії й "отамана" дивізії - Зеленого.

Постанови Григорівського З'їзду наробили переполоху в Києві. В військових штабах /Петлюра і Коновалець/ заворушилися. Пішли "переговори" з "бунтовщиками" - обіцянки звільнити небажаних населенню комісарів і поробити інші дрібязкові уступки. Про зміну самої політики, основного курсу її, самю собою розуміється, не було мови. Натомість, поруч з "переговорами" й обіцянками, йшло підготування справи обеззброєння Дніпровської дивізії і місцевого "зоболшевиченого" революційного селянства, - велась агентами Директорії завзята агітація між селянством і козаками, направлена проти членів обраного в Григорівці Рев.Комітету, як "болшевизмських запродавців".

Через кілька днів було двинуто на Трипілья, де осівся Рев.Ком. директоріанське військо з Києва і Білої Церкви. Трипілья поспробувало було вступити в "оборонче-наступальний" союз з сусіднім Перелогом /на Полтавщині/, де також назрівало повстання проти Директорії. Але спроба, з технічних причин, не вдалася. Під Обухівом стався перший бій між директоріанським і - ще вчора бушим директоріанським - а тепер народнім революційним військом.

Далі буде

Продовження з сторінки 246. ДОКУМЕНТИ ЗРАДИ.

лінію до місцевості Липівці устанавляють добровольці, а далі до Виниці Галичини.

Підписи: Председники зеднаніх коміцій: ген.шт. Дубляго. Члени: полк.ген.шт. Коновалов, полк.ген.шт.Саборський, отам. ген.шт.А.Ерле, от. О.Лисняк, сот.Осип Левицький.

Уповноважений головнокомандуючим збройними силами Півдня Росії ген.Денікіном отоей протокол затверджую - Ст. Зяткивці 24 жовтня /от.от./ 1919. - Командуючий Військами Новоросійської Области: ген. лейтенант Шіллінг".

Звіт ген. Ціріца, а особливо пропозиція зятківського протоколу незвичайно схвалювали Гол.Отамана і під його натиском ухвалено на негайній нараді Державної Ради арештувати всі особи, які брали участь в цьому протоколі /прізвища ген.Тарнавського і полк.Шаманюка були з натиском наведені в документі/, а також розпочати проти них судовокарне поступовання під замітом головної зради. Приказ арештування, підписаний Гол.Отаманом Петлюрою і Диктатором Петрушевичем, передано особисто обом генералам; Микитці і Ціріцові". /р.Г.Кох 6.сот.УГА. Договір з Денікіном. Львів, 1930. ст.39-44/

У ДЕНЬ ПЕРШОГО ЛИСТОПАДА

І знов - котрий це вже раз?
Зійшлися ми в одній родині,
Проб пом'януть той славний час,
Коли в офіру Батьківщині
Бобо принесли кращі в нас...

У бурях дикої війни
Валились трони і доржави,
Народів славніх сини
Вже розбивали кайдани
В потоках крові, в блискач слави.

І наші лицарі у бій
Пшли за волю України.
Залаяв прапор дорогий
В огнях юнацьких буйних мрій,
В піснях "Червоної Калини".

Але... деоь спит помотав на нас,
Не дав вагоїть навіть рани,
І хоч наші дух тоді не згас,
Та ніс уже ласий нам час
Нолу неволі і кайдани.

Степидон Черкасенко.

Устає і знов упав наш Львів,
Над ним навис туман кривавий,
Покрив собою і бійців,
Вкраїни рідної синів,
Що зпали там - на полі слави.

І от про-ріх, в ті самі дні,
Отої вирішено ми сили...
Та не ридання вже - о, ні!
Про перемогу лем пісні
В нас викличуть святі могили...

Хай мертві сплять... Не ворухіть
Слізьми гіркими їх спокою:
В вогненій пісні розпаліть
Свої серця в цю славу і гніть
Маданням помоти, чаром бою!

Прапор борців міцний тримай,
Хто любить ВОЛЮ, любі друзі,
І заловіт святій сподняй:
Не трать чаоу в даремній тузі!
І не ридай, а здобувай!

Л И С Т О П А Д 1918 - 1956

На Першого Листопада
В Рідній Україні,
Була тожє ося влада
в любій Галичині.

У городі славнім Львові,
На ратуші давнім,

В цій століці Даниловій,
Усім добре знанім.

Повідав там синьо-жовтий
Прапор України,
А з-за Висли дорог лотий
Хотів Галичини.

Почав тоді наступати
В нашу Україну,
Проб її пограбувати -
Зробити руїну.

Ще до того з закордону
Галер, в допомогу,

По Данила - Льва корону
щоб мав перемогу.

Лих напасний давно уже
Повинен це знати:
Пилькувати свого дуже
Наш рай обмінати.

На заході, за Висолом,
Ласкові сидіти,
Працювати з родиною
Згодою радіти.

Але прийде же і цей час!
Що засвітить сонце:

Василь Чолак.

По закону також для нас
В це наше віконце.

Народ воєї України
Ще відповість свою,
Оборону Державу з рушпи
Та буде В І Л Ь Н О Ю !

* * * * *

ПОТРЕБА УКРАЇНСЬКИХ: БІБЛІОТЕКИ, МУЗЕЮ, АРХІВУ та ЧИТАЛЬНИ в НОВОМУ ЙОРКУ!

З газетних інформацій знаємо, що в США існують українські Архіви-Музеї в м. Онтаріо, Каліфорнія - керівник і організатор К.Любка і в м. Шікаго, Іліной - керівник і організатор Др Сіменоніч. Отже маємо одну тьфу інституцію в одній західній частині США, другу - в центральній частині США і треба б мати в східній частині США. Для третього музею, архіву, бібліотеки і читальні найкращим відповідним місцем може бути тільки Новий Йорк.

Нажаль, поминало вже багато років а про це ніхто не виявив доброї волі щоб організувати таку установу.

В Новому Йорку не бракує всячини, а от цього корисного діло ніхто не створив!

Значіння такої установи для української еміграції великі і позитивні. Науковці мали б місце і матеріали для студій і писання наукових трактатів, студенти - для своїх студійних праць, люди що хотіли б читати знайшли б собі місце і книжки для читання і самоосвіти з вибраних книжок, журналісти і кореспонденти мали б можливість переглянути і прочитати українську і світову пресу та написати відповідну до потреби і часу статтю і т.д., і т.д. Для місцевих громадян - чужинців і для чужинців екскурсантів така установа смілила б джерелом для пізнання України і знань Української нації - цебо була б разом зі всіма позитивними перелісаними ще й ставницею пропаганди України і Української справи.

Вже від дошного часу в Новому Йорку наші патріоти про це найперше мріяли, потім почали поміж собою шепотіти, аж хтось собі в голос подумав а ужо Українського Конгресового Комітету Америки в Новому Йорку почуло. Те "ухо" мабуть радарове, тому від нього ніхто не забезпечений, щоб не стало відомо в апартаментах УКРА.

Вчені тепер працюють над будовою атомового, чи ще якогось, автомата, що мав би відгадувати навіть думки людини.

О, як би зрадив таким винаходам "наш" хахол Нікіта Хрущ і кацап Нікіта Вулганінов.

Але голос дійшов до УКРА і тут всі нараз забігали та поспішались ухвалити: ми мусимо реалізувати цю підолжану думку, мовляв це наша заслужена ініціатива і творчість ми мусимо перевести в життя. Але чи не дослужали до кінця, чи може в поспіху забулися і замість організації Української бібліотеки, музею, архіву і читальні УКРА

"рішув приєднатися до співпраці в творенні й для розбудови Американського Музею Еміграції, як репрезентант Української етнічної групи, тобто Американців Українського роду".

Щоб започати щось робити, або щоб ініціатива не перекопала собі хтось інший, створено для цього навіть комісію, з відомих всім нам незмінних і скрізь присутніх п.п. О.Лисогіра, С.Ярем і І.Робертса. Всі ці люди з високими урядовими титулами, хай нам вибачуть, що їх титулів тут не подаємо.

"Цій Комісії доручено перевести розмови з представниками Американського Музею Еміграції та обмірковувати можливості участі Українців у підготовчих працях творення та розбудови Музею".

Для газети інформують:

"Ця, створена Екзекутивною УКРА, Комісія відбула наради з іншими українськими членами /фундаторами/ АМІ /мабуть треба читати: Американські Музеї Еміграції С.П./

і створила Український Діловий Комітет для АМІ в такому складі: п.п. В.Джус, П.Ста-
сх, В.Ревай, О.Лисогір, С.Ярема і І.Робертс."

Цей "Діловий Комітет" до співпраці, а може тільки для поради і паради, має закли-
кати церковно-релігійні, інші громадські організації та навіть "відповідних українсь-
ких факцій" /яке й таких маємо, що то значить пошма нація!/.

Яких завдань ставить собі цей "Діловий Комітет"?

1. "Зорганізувати для Американського Музею Іміграції матеріялы підтримку з боку українського загалу та підшукати і забезпечити для Музею відповідні експонати, ... до загального розвитку американського життя".
2. "...поведе належну акцію для зібрання фондів... Залежно від висоти загальної суми українських пожертв буде забезпечено почесне місце в ієрархії АМІ для Української Етнічної Групи, як такої".
3. "...щоби Українська Етнічна Група заняла таким чином відповідне і достойне місце серед дальших 40 етнічних груп".

З газетних інформацій /"Свобода" і "Народне Слово"/ виходить, якщо ми справно по-
розуміли, що АМІ ще не існує і тільки робляться заходи до його організації.

На нашу, може хто подумав еретичну, думку, УКА займався не своїм ділом, цілком зайвим ділом.

Коли українські приватно-громадські Музеї збирають матеріяли і пожертви /Онтаріо, Мікаго, УБАН, НТШ/ то ми думаємо, що вони роблять для збереження цього цінного і куль-
турного надбання для майбутньої сувереної Української Держави, а не для когось чужого, тому вважаємо таку справу і акцію потрібною і корисною, тому її підтримуємо!

Коли-ж "Діловий Комітет для АМІ" УКА закликає українське еміграційне суспільство до збірки матеріялів музейних, архівних, документів і т.д. для чужого музею, з якого ні одна річ не повернеться в Україну, не буде цінністю Української нації і держави, і навіть пропаде для України, то таку акцію УКА вважаємо не властивою і тому не під-
тримуємо.

"Діловому Комітетові для АМІ" УКА рекомендуємо перетворитися в "Діловий Комітет для організації Української бібліотеки, музею, архі-
ву і читальні в Новому Йорку", як самостійну національну устано-
ву, давно потрібну і корисну установу для української еміграції і Української рачії.

Працюймо в першу чергу сами для себе, для власної національної справи, бережимо і обороняймо кожного ступня Української землі і ревендикуймо до історичних границь, кожної української живої душі і навіть наших Гоголів, кожної музейної і архівної речі, збираймо пожертви і обертаймо /але контрольовано/ на Українську Справу.

Працюймо тільки для України!

Хай буде це наше національне кредо. УКА але зрозумів Шевченкове: . . .

"Чужому навчайтеся,

"Свого не цурайтеся!"

Взагалі-ж збирання української матеріяльної архівно-музейної культури для чужих установ є шкідливою акцією з погляду Української рачії. Пр такі акції можуть бути корисні для особистої матеріяльної вигоди окремих наших патріотів - ми тому не запе-
рчуємо.

С.Пронівський.

УКРАЇНСЬКИЙ ОЛІМПІЙСЬКИЙ КОМІТЕТ

22 лютопада 1956 р. починається в Мельбурні /Австралія/, ІВ Олімпійські грища, в яких братимуть участь спортсці 70 країн. В цій небуденій зустрічі різних народів, рас і віроісповідань бере участь і СССР, в збірній команді якого, оилом комуністично-Московського терору і залякування, мусять таксамо виступати найкращі спортсці наро-
дів, що поневолені московсько-комуністичним режимом. Серед цих спортсців вирізняють-
ся своєю чисельністю і здібні спортсці українці, яких успіхи, нахаль, не й інші, сві-
това преса і публічність зараховує на conto поневоленача-комуністичної Москви.

Щоби стати в обороні апортежців поневоленої України, щоби домогатись визнання української національності на І6 Олімпіаді, Міжнародними і Національними олімпійськими Комітетами на світовою опінією, щоби інформувати чужинацьку пресу і пресові агента про їхні успіхи, щоби пропагувати український спорт і українську правду серед учасників Олімпіади - для цих завдань powstał на чужині УКРАЇНСЬКИЙ ОЛІМПІЙСЬКИЙ КОМІТЕТ з осідком, на час Олімпіади - в Мельбурні і з діловим секретаріатом та постійним осідком у Вашингтоні.

Український Олімпійський Комітет звертається до всього Українського Громадянства в країнах вільного світу, до всіх українських меценатів на чужині, до всіх організацій і установ - дати свою моральну і матеріальну підтримку.

За інформаціями, всі пожертви і і кореспонденцію просимо слати на адресу:

UKRAINIAN OLYMPIC COMMITTEE, 2146 Florida Ave., N.W. Washington 8, D.C. - U.S.A.

УКРАЇНЬСЬКА ГРОМАДА У ФРАНЦІЇ - ПАРИЖ

Свято отоліття народження Івана Франка в Башо, філія УГ

Монбелларська філія Української Громади у Франції влаштувала, в своїй домівці, дня 26 серпня 1956 о 4 год по обіді, свято в честь Великого Українського Каменяря ІВАНА ФРАНКА. На свято прибули члени Громади і гості в числі понад 80 людей.

На столі велично красувався великий, уквітчаний живими квітами та вишитими рушниками, портрет Івана Франка.

Свято відкрив голова філії т. Микола Невчук, запросивши всіх присутніх спільно проспівати "Не пора, Не пора", а потім привітавши гостей і членів подав до відома значіння свята та запросив голову Громади - Централі з Парижу, т. Івана Бондаря, взяти на себе труд і обов'язок покерувати цим святом. Тов. І. Бондарь подякував за таку честь і погодився з запрошенням /Тов. І. Бондарь загостив до філії і т.т., щоб тут провести літні вакації і взяти участь у підготовці цього свята/. Своім коротким і зворуливим словом підніс святочний настрій в серцях присутніх і прочитав надійшли привітання від І. Лучинши із Швейцарії та члена Головної Ради т. Анастасій Бондарь з Парижа.

Програму свята оголосив секретар філії т. Степан Соловій.

Перший реферат, написаний проф. П. Фенденком, прочитала т. Овда Юлія.

"Каменярі" продекламував т. Ферендович Василь.

"Вічний Революціонер" проспівав філіяльний хор. Другий реферат про Івана Франка зачитав т. Горбовий Петро, який написав т. Лучинши І.

"Не слід усього любити" продекламувала т. Іванна Соловій, за тем "Який там вітер віє" проспівав хор.

"Розвивайся ти високий дубе", продекламувала Славка Генка. Тов. Юлія Овда продекламувала кілька коротких віршів Івана Франка. Марселізу по українськи Івана Франка проспівав хор.

Тов. Іван Бондарь зачитав статтю проф. В. Дорошенка про життя, діяльність, творчість та боротьбу проти І. Франка тодішньої назадишньої і реакційної частини суспільства, закінчуючи віршом "Де нам взять Богдана", що нагадує нам вперто змагатись за визволення України та її трудового народу.

При останніх словах вірша "Не не вмерла... Не не вмерла і не шде!... залунав голос всіх присутніх співом "Не не вмерла Україна".

Голова Громади склав всім учасникам свята подяку за змагання Каменяря Івана Франка і закрив свято.

Тогож вечора членство філії зробило офіційну гостину голові Громади т. І. Бондарю, за веселою гутіркою, спогадами, жартами і співами провели час до пізньої ночі.

Присутній.

Н О В І В И Д А Н Н Я.

Наукове Товариство ім. Шевченка: ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА. Словникова частина. Зшит 4. Видавництво "Молоде Лиття. Від "Вибірний козак" до "Воскобійник Михайло".

Т.Якимчук: СВІТЛО І ЗЕМЛЯ. Мітологія. Числобог, Білобог, стрибог; Сєнкріта-Маздея Ляхбог, Зєбог, Світовід, Богрістен, Перун, Шабог, Хораш, Лада, Полель, Гаїшка, Див-Ладо, Велос. Заповзятістю сіддесятьосмірічного наймита Вортанця цієї Божько Святобо-ної клярности. Студень 1955. Матеу-Абондант, Франція. 200 ст. 5,5 см. х 7,5 см.

Михайло Добрянський: Асоціація проти Інституту. Це означає вмотув Асоціації неза-лежних советознавців проти української співпраці з Інститутом для вивчення СССР. Відповідь української групи в Інституті керівникам Асоціації. Накладом "Соборної України". Мюнхен 1956. 44 ст., 6 см. х 8, 5 см.

Мирон Заклинський: ВКЛАД УКРАЇНИ В СВІТОВУ КУЛЬТУРУ. Видання ІТІС ЗМД. Видавництво невідоме, без адреси і позначення року видання. Циклостиль. Стор. 66. Розмір 8,5 х 5,5 см.

Василь Нич: ПРОВОКАТОРИ УВО-ОВН. Друге звернення до Українського народу в справі роздору. Нью Йорк 1956. Офсет. 48 стор. 6,5 см. х 9,5 см. Видання автора.

Незалежна Асоціація Дослідників Советської Теорії і Практики в Національних Проб-лемах: НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА МОСКВИ. Німецькою мовою. Мюнхен 1956. Головний редак-тор проф.Ю.Байко. Стор. 46. Розмір 7 см. х 9,5 см.

І К Р О Ї Д И .

- 23.VII.1956 до Запоріжжя прибула делегація фінських залізничників.
- 26.VII. - до Одеси прибула група англійських студентів /35 осіб/.
- 30.VII. - мін. зак. справ СССР прийняв на аудієнції мін. зак. справ Японії -Сєґеміцу.
- 6.VIII. - М.Хрущов прийняв на аудієнції сенатора Алєна Еллендера /Американця/
- 8.VIII. - до Київa прибула група французьких юристів, на чолі з Едуард Ляроком.
- 10.VIII.- до Москви прибув бельгійський міністр освіти Л.Коллар з жінкою. Був у Києві.
- 16.VIII.- до Ленінграду прибула делегація від парламенту Норвегії. Очолює Оскар Торт.
- 20.VIII. ця сама делегація відвідала Київ. З делегацією прибули і норв. журналісти.
- 20.VIII, до Києва з Ленінграду прибув міністр осв. Бельгії Л.Коллар.
- 23.VIII.-до Москви прибула парламент. делегація Греції, гол.деп.Ламброс Еутансіасом.
- 26.VIII.-до Чопу, переїздом до Москви,прибула Австрійська делегація близько 300 осіб: "Авотр,Рада Істру", вчені, лікарі, педагоги, селяне, робітники, журналісти.
- 26.VIII.- до Сусуму прибула делегація діячів культури і мистецтва Індії. Головою де-легації заст. мін. зак.справ Індії Анім Кутар Чанда. З.ІХ. - до Києва.
- 28.VIII.-до Москви прибув президент Індонезії д-р Сукарно і деякі міністри та генштаб.
- 28.VIII.-Хрущов прийняв делегацію з Єгипту, на чолі з Тагрір Мугамедом Магді Гасейном.
- 30.VIII.-Хрущов і Булганін в Москві прийняли делегацію від держави Цейлону.
- 30.VIII.-Хрущов прийняв на аудієнції члена ШІ англ. лейборпартії Томаса Драйберга.
- 5.IX. - Москву навідала делегація комун. Партії Люксембургу. Рєпрезент.Д.Урбані.
- 5.IX. - до Москви прибув Мішель Мок, депутат нац. зборів Франції.
- 10.IX.-Г.Маленков прийняв на аудієнції "колегу" з Австрії К.Вальдбрунера.
- 26.IX.-президент Індонезії Сукарно відвідав Київ, але зустрів тут робили "господарі"з
- 20-26.IX. в Донбасі гостювала група робітників гірничорудної промисло- /Москви.
- пості зі Швенції.
- 27.IX.-до Києва прибула делегація парламенту Індонезії. Очолює делегацію заст,гол. парламенту К.Х.Чікван.
- 23.X. до Москви прибули пром'єр бельгійський Ван Акерс і мін.внут,оправ - Спаак.

ЯК ЦЕ НАЗВАТИ?

Недавно в якійсь українській газеті писалося, що хтось з редакторів передруковує статті з інших газет, журналів тощо, а звідки ту статтю "здеро" не признається.

В "УГСлові" число 10, 1956 р. була вищена стаття про М.С.Грушевського, взята із журналу "Україна" - Париж, ч. 9, 1953 р. До цієї статті редакція "УГС" вмістила свою прип'ятку.

Цю саму статтю із редакційною прип'яткою передрукувала газета "Вільне Слово" /раніш "Український Робітник"/, число 33, 12.X.1956 під заголовком "Правда про останні дні М.Грушевського".

Ред."УГСлова" за це не гнівається, а навпаки вдячна, що правда про смерть М.Грушевського знаходить розголос і знайомить суспільство про це маловідоме подія звірства Москви. Але Ред."УГСлова" здивована, що містячи цю статтю з "УГСлова" п.редактор "Вільного Слова" не подав того, звідки він передрукував цю статтю.

На першій сторінці накладки "УГСлова" надруковано: "Передрук статтів або їх частин дозволяється, але тільки з зазначенням джерела".

Сподіваємося, що п. редактор "Вільного Слова" себе виправдає в найближчому числі і подасть додатково звідки він передрукував. Редакція.

МОСКОВСЬКЕ КРІПАЦТВО.

Щоб обезлюднити Україну від молоді, Москва знаходить завжди "благородні патріотичні" потреби і в перфідичний спосіб в Україні вивозить найздоровіший елемент людський. Цього літа вивезено з України 25.000 молоді, ніби як патріотів ССРСР, до Північного Казахстану. Останній ешелон молоді з 2.000 душ з Києва, Ужгороду, Станіславова кінцем липня місяця 1956.

МОСКОВСЬКІ ШПИЇНИ І АГІТАТОРИ В АФГАНІСТАНІ.

Між ССРСР і Афганістаном підписано уяву, згідно якої Москва має збудувати в Кабулі хлібокомбінат на 20.000 тон зерна, млин на 60 тон перемолу за добу і хлібопекарню на 50 тон за добу випечення.

На цю "роботу" виїхало з ССРСР до Афганістану понад 100 "спеціалістів" до будови цих підприємств, де має також працювати понад 600 місцевих робітників.

За 2-3 роки, напевно, в Афганістані Московські "спеціалісти" збудують не тільки зазначені господарські споруди, але й Афганістанську ССР.

За советськими інформаціями ССРСР дала Афганістанові позичку 100.000 дол.

ПАМ'ЯТНИК НА МОГИЛІ ГЕН.МИКОЛИ ШАПОВАЛА

будує Українська Громада у Франції, буншого голови Громади на протязі 25 років, генерала Української Армії.

Для цієї ціли переводить грошеву збірку поміж українським громадянством в еміґрації. Пожертви просяться посилати на адресу Громади: Association Ukrainienne en France, 31, Rue des Cordeliers, P a r i s (13). France.

Цій акції допомагає Редакція "Українського Громадського Слова" в ЗДА і Канаді.

Хто бажав би окласти свою пожертву на будову пам'ятника Миколі Шаповалові, хай свою пожертву пішле на одну з поданих адрес. Адреса "УГСлова" на 1-й стор. накладки та останній. Звіт з переведеної збірки буде оголошений в "УГСлові".

УВАГА! Видавництво "Українське Громадське Слово" має намір видати книжкою листування Микити Юхимовича Шаповала. Що має в себе листи від М.Ю.Шаповала, просимо ласкаво нам їх позичити. Листи з подякою будуть звернені власникам. Редакція.